

Regionstyrelsen i Region Jönköpings län 2017-01-31

Särskilt yttrande

Ordning och reda i välfärden

SOU 2016:78

Region Jönköpings län ingår inte som remissinstans för delbetänkandet av välfärdsutredningen SOU 2016:78 Ordning och reda i välfärden. Region Jönköpings län har valt att lämna ett remissyttrande på delbetänkandet. Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna i Region Jönköpings län lämnar här ett särskilt yttrande. Vi ställer oss bakom delbetänkande i sin helhet men vill även lämna några kommentarer om utredningen.

Grundtanken med skattefinansierad välfärd

Vi värnar om den skattefinansierade välfärden och om den höga skattemoral som finns i vårt land. Det är grunden i en solidariskt finansierad sjukvård. Vi måste ställa den stora frågan om grundtanken i den svenska modellen med att ha en skattefinansierad välfärd. Det är ett vägval. Alternativet är en marknadslösning av välfärdssystemet.

Antalet privata sjukförsäkringar ökar och i dag har cirka 650 000 en privat sjukförsäkring. Allt fler i samhället betalar två gånger för sin sjukvård. Dels via skatten, dels via sin privata sjukvårdsförsäkring. På sikt riskerar det leda till att viljan att betala skatt till den offentliga vården minskar. Med denna utveckling blir det mindre resurser över till den offentliga vården och minskad legitimitet för den solidariskt finansierade välfärden.

Vinstfrågan är avgörande för oss och utgångspunkten är att skattemedel ska gå till det som den är avsedd för. Det finns betydande risker med att aktörer på välfärdsmarknaden drivs primärt av vinstintresse. I likhet med utredningen anser vi att konsekvenserna för en aktörs misslyckande på välfärdsmarknaden kan bli förödande för medborgare som valt tjänster hos denna aktör.

Vi ställer oss bakom utredningens förslag till begränsning av rörelseresultatet i förhållande till operativt kapital och ser att detta är ett steg i rätt riktning. Vi är också positiva till att endast juridiska personer med tillstånd tillåts driva offentligt finansierad välfärd.

I likhet med utredningen anser vi att det är befogat att öka insynen i hur de offentliga medlen används. Eftersom det finns rapporter om kriminell verksamhet inom sektorn bör en tillsynsmyndighet få möjlighet att kontrollera ägare och ledning hos de aktörer som utför välfärdstjänster med offentliga medel.

Nytt flexibelt regelverk

När det gäller upphandling av välfärdstjänster delar vi utredningens bedömning att ett mer flexibelt regelverk behövs för att ge idéburna aktörer bättre förutsättningar. Dagens utformning av LOV stimulerar inte till den mångfald av aktörer som varit en tydlig ambition. Förslaget om ett nytt valfrihetssystem tror vi kan innebära en förändring för ökad mångfald. Utredningens förslag innebär även fortsättningsvis goda möjligheter för seriösa privata företag att bedriva välfärdsverksamhet med offentliga medel.

En ny valfrihetslag bör också innehålla villkor som gör det möjligt att avsluta avtalet om kommunen eller landstinget beslutar avveckla valfrihetssystemet.

Tydliggöra skyldigheter för aktörer

Vi ser i likhet med utredningen SOU 2016:78 med oro på den ägarkoncentration som pågår bland aktörer på välfärdsmarknaden. Den nuvarande utvecklingen leder mot att allt färre och större vinstdrivna företag tar andelar på välfärdsmarknaden, däribland internationella koncerner som växer i storlek. Vissa av ägarna till dessa bolag får ut en god avkastning i jämförelse mot vad dessa investerat i företagen. De idéburna organisationernas andel på välfärdsmarknaden är relativt konstant. Ägarkoncentration innebär mer likriktning och minskad mångfald. Syftet med lagen om valfrihetssystem (LOV) blir därmed kontraproduktivt.

Det är viktigt att understryka att frågan om att begränsa möjligheterna till vinster för privata välfärdsföretag inte handlar om minskad valfrihet, det fria valet är här för att stanna, men vi anser i likhet med utredningen att det behövs ett nytt regelverk som tydliggör vilka skyldigheter som aktörer som verkar inom ramen för LOV bör ha. Vi är också kritiska till den fria etableringsrätten som minskar sjukvårdshuvudmannens möjlighet att styra vården. I praktiken innebär lagen om valfrihet ett ojämnt förhållningssätt mellan offentliga och privata aktörer, eftersom det offentliga har det yttersta samhällsansvaret för en likvärdig vård för alla.

Socialdemokraterna
Miljöpartiet de gröna